T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 13 Nisan 2021
Sayı : 1720

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Gelir Vergisi Kanunu ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında **(Sosyal Refah)** Kanun Teklifi" gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygıyla arz ederiz.

Engin ALTAY
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili
Grup Başkanvekili

Engin ÖZKOÇ
Sakarya Milletvekili
Grup Başkanvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih : 14 Nisan 2021		Esas No: 2/3564

T. B. M. M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ CHP 1923 GRUP BAŞKANLIĞI

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LIĞI
14 Nisan 2021
Numara

TBMM
GENEL EVRAK
14 Nisan 2021
No. 808706
EVRAK KAYDA ALINMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Yurttaşlarımızın adil ve elverişli koşullarda, insanca yaşama olanağı sağlayacak bir ücret karşılığında çalışması anayasal bir zorunluluk olduğu kadar sosyal devletin de gereğidir. Çalışan insanın onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmesini sağlayacak düzeyde ücret alması ve asgari ücretin bu ilke doğrultusunda belirlenmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

1982 Anayasası'nın 2'inci maddesinde "sosyal devlet" ilkesi Cumhuriyetin temel niteliklerinden birisi olarak kabul edilmiştir. Kişilerin insan onuruna yaraşır bir gelir elde etmeleri amacıyla devletin, ücretlerin en alt düzeyine müdahale etmesi sosyal devlet anlayışının bir gereğidir. Anayasanın 49'uncu maddesi çalışmanın herkesin hakkı ve ödevi olduğunu belirtirken, devlete de çalışanların hayat seviyelerini yükseltme, onları koruma ve destekleme görevi vermiştir. Yine 55'inci maddenin ikinci fıkrasında ücret, emeğin karşılığı olarak tanımlanmış ve devletin, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli önlemleri alması öngörülmüş; devlete asgari ücreti belirleme görevi verilmiştir. Bu görevin yerine getirilmesinde de ülkenin ekonomik ve sosyal durumunun dikkate alınması istenmiştir. Bunun için sosyal ve ekonomik durum ölçütü ile insan onuruna yaraşır bir hayat seviyesi ilkesinin birlikte dikkate alınması zorunluluğu vardır. Aksi halde, ülkenin sosyal ve ekonomik durumunun yetersizliği gerekçe gösterilip düşük asgari ücret belirlenmesine imkân tanınmış olur ki, bu sonuç sosyal devlet ilkesiyle bağdaşmayacaktır. Anayasanın 55'inci maddesinin son fıkrasına 03.10.2001 tarihinde yapılan değişiklikle asgari ücretin saptanmasında "çalışanların geçim şartlarının" göz önünde tutulacağı ifadesi eklenmiştir. Bu değişiklikle asgari ücret saptanırken işçilere asgari geçim koşullarının sağlanması gereği anayasal bir ilke olarak vurgulanmış olmaktadır.

Ülkemizde asgari ücret ile çalışan sayısı oldukça yüksek düzeydedir. Sosyal Güvenlik Kurumu 2019 yılı İstatistik Yıllığı verilerine göre Türkiye'de asgari ücretle çalışan işçi sayısı 7.423.402 kişidir ve sigortalı işçilerin %51.86'sını oluşturmaktadır. Bu rakamlara kayıtdışı ekonomide çalışan işçiler dahil değildir. Kayıtdışı istihdam oranı TÜİK Eylül 2020 verilerine göre % 32.2'dür. Bu nedenle asgari ücretle çalışan işçi sayısının 10 milyona yakın olduğunu söylemek de mümkündür.

Mevcut asgari ücret ne yazık ki, bir geçim ücreti olmaktan çıkmıştır. Uluslararası alanda işçinin ve ailesinin geçimini sağlamaya yönelik olarak belirlenen asgari ücret ülkemizde geçimlik ücret olmaktan çıkmıştır. Halihazırdaki 3.577,50 TL. brüt asgari ücretten net 2.825,90 TL ele geçmektedir ve asgari ücret 4 kişilik bir ailenin sadece asgari gıda ihtiyacını bile karşılamaktan uzaklaşmıştır. Türk-İş Konfederasyonunun verilerine göre açlık sınırı 2021 Mart ayı itibariyle 2,735.97 TL iken yoksulluk sınırı 8,911.97 TL.'dir.

Bu çerçevede asgari ücretin vergilendirilmesine ilişkin bir düzenleme yapılarak çalışanların pandemi döneminde gelir açısından korunması ve desteklenmesi devletin bir görevi olmalıdır. Anayasası'nın Vergi Ödevi başlıklı 73'üncü maddesi ile mükellefin

T.B.M.M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ CHP 1923 GRUP BAŞKANLIĞI

korunması ve ağır vergi yükü altında ezilmemesi için temel prensipler belirlenmiş ve verginin ödeme gücüne göre alınması gerektiğini açıkça vurgulamıştır. Asgari ücret üzerindeki yükler ücretin yüzde 21'ni oluşturmaktadır ve bir taraftan asgari ücretin net değerini azaltırken, diğer taraftan kayıtdışı istihdam gibi bir takım ekonomik sorunlara yol açmaktadır.

Dünyada asgari ücret uygulanan ülkelerde asgari ücretliler birçok mekanizma ile ayrıca korunmaktadırlar. Türkiye'de ise asgari ücretlilerin korunduğu herhangi bir sistem bulunmamaktadır.

Asgari ücret üzerindeki vergi yükü net geliri azaltmakta ve dolaylı olarak da işverenlerin maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır. Kanun teklifimiz ile çalışanın insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmesini sağlayacak düzeyde ücret alması ilkesinden hareketle asgari ücret üzerindeki vergi yükünün de kaldırılması amaçlanmaktadır.

Diğer yandan salgından en çok etkilenen kesimler arasında yaşlı nüfus ve emeklilerin yer aldığı bilinmektedir. Bir yandan Covid-19 yüksek risk grubunda olmaları, bir yandan da düşük gelirleri nedeniyle en kırılgan toplumsal gruplardan birini emekliler oluşturmaktadır. "Evden çıkmayın" diye uyarılan, yasaklar getirilen yaş grubundaki bu insanlar barınma, ısınma, elektrik, su gibi sabit giderlerini dahi ödemekte zorlanmaktadırlar. Hastalığa yakalanmamak için dengeli beslenmeleri gereken belli yaş grubundaki insanlar, gelir düşüklüğü nedeniyle doğru dürüst beslenememektedir.

Sadece pandemiden değil gitgide derinleşen ekonomik krizden de en çok payını alan ve etkilenen kesim emekliler olmuştur. Emekli aylıklarına 2020 yılı için yapılan zam, enflasyondaki hızlı yükselişi karşılamamakta, kurdaki yüzde 100'ü aşan artış ve enflasyon artışı tüm yaşamsal ihtiyaçların fiyatlarını artırmaktadır. Lüks sayılamayacak en temel gıda maddelerindeki fahiş artış, emeklilerin sağlıklı beslenmesi bir yana açlıkla mücadele etmelerine sebep olmaktadır.

Emekli aylıklarının çok düşük seviyede olduğu ülkemizde, asgari ücret alan çalışanlar yaşam savaşı verirken, emeklilerin hemen hepsi yoksulluk seviyesinin altında yaşamını sürdürmektedir.

Acil bir tedbir olarak en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine yükseltilmesi bir adım olacaktır. Pandemi sürecinde emeklilerin yaşadığı ekonomik sıkıntılara bir nebze olsun çare olabilecek bu adımın bir an önce atılması gerekmektedir.

CHP'nin emeklilere bayram ikramiyesi verilmesine ilişkin seçim vaadi sonucunda 11 Mayıs 2018 tarihinde çıkartılan 7143 Sayılı Kanun'un 23'üncü maddesiyle 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa Ek 18'inci madde eklenmiş, bu madde uyarınca 5510 Sayılı Kanun kapsamında emekli aylığı alan tüm emeklilerimize her yıl dini bayramlarda ikramiye verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kanuna göre de her yıl iki bayram öncesinden emekli vatandaşlarımız 1.000 TL bayram ikramiyesi almaktadırlar.

7143 sayılı Kanunla 2018 yılında ödenmeye başlanan bayram ikramiyesi maktu bir ödeme olması nedeniyle emekliler açısından satınalma gücü değeri düşmüş, hızla yükselen fiyatlar karşısında etkinliğini yitirmiştir. Öte yandan 2020 Mart ayında

T.B.M.M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUP BAŞKANLIĞI CHP 1923

ülkemizde ortaya çıkan Covid-19 pandemisi nedeniyle emeklilerimizin zorunlu harcamaları artmış, almakta oldukları emekli aylıkları ve emekli ikramiyesi ihtiyaçlarını karşılayamaz haline gelmiştir. Sosyal devlet anlayışının önemli göstergelerinden birisi de yaşlılarını koruma ve onlara insan onuruna yakışır bir hayat seviyesi sunma yükümlülüğüdür.

Bu çerçevede pandemi nedeniyle emekli aylıklarının en düşük seviyesinin asgari ücret seviyesine çıkarılmasına ilişkin düzenlemeye paralel olarak emekli ikramiyelerinde de satınalma gücündeki düşüşü önleyecek düzeyde bir iyileştirme yapılması ve bu iyileştirmenin ikramiyelerin her yıl enflasyon oranında arttırılarak emekli ikramiyelerinin satınalma gücünü koruması gerekmektedir.

Diğer taraftan, emeklilerimizin tamamına yakınının özlük haklan 5510 Sayılı Kanun kapsamında düzenlenmiş olsa da sayıları yaklaşık 500.000'i bulan emeklimiz 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesi kapsamındaki Sandıklardan aylık almaktadır. 506 Sayılı Kanun Kapsamında aylıklarını almakta olan emeklilerimiz söz konusu bayram ikramiyesi düzenlemesinden yararlanamamaktadır. Kanun Teklifi ile emeklilerimize ödenen bayram ikramiyelerinin 1000 TL'den 1500 TL'ye çıkarılması ve bankalar, sigorta şirketleri, ticaret ve sanayi odaları ve borsalardan emekli olmuş ve halen 506 Sayılı Kanun kapsamında aylıklarını almakta olanların da emeklilere sağlanan bayram ikramiyesi hakkından yararlanmalarının sağlanması amaçlanmaktadır

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 – Asgari ücret, yıl içerisinde değişmeyen ve işçi ve ailesinin asgari geçimini sağlamaya yönelik bir ücret olarak tanımlandığından dolayı asgari ücretten kesilen gelir vergisinin kaldırılması amaçlanmıştır.

Madde 2 – Asgari ücretten gelir vergisi kesilmeyecek olmasından dolayı ücretlilerin ödeyeceği gelir vergisi dilimlerinin artışlarının bu düzenlemeye uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Madde 3 – Yıllık asgari ücret tutarı kadar gelir, gelir vergisinden istisna edildiğinden 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 32. maddesinde yer alan ve vergiden indirim hakkı sağlayan "asgari geçim indirimi" kaldırılmıştır.

Madde 4 – Sosyal Güvenlik Kurumundan aylık almakta olanlara dini bayramlar öncesinde yapılan ikramiye ödemelerinin 1500 TL'ye çıkarılması ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesi kapsamındaki sandıklardan aylık almakta olan emeklilerin de yararlanması ve emeklilere verilen bayram ikramiyesi miktarının her yılbaşında gerçekleşen enflasyon oranında arttırılması amaçlanmıştır.

Madde 5 – 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda değişiklik yapılarak; en düşük emekli aylığının net asgari ücret seviyesine yükseltilmesi sağlanmıştır..

Madde 6 – Yürürlük maddesidir.

Madde 7 – Yürütme maddesidir.

GELİR VERGİSİ KANUNU İLE SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Madde 1 - 31/12/1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 103 – Gelir vergisine tabi gelirler;

24.000 TL'ye kadar %15 (ücret gelirlerinde 36.491 TL'ye kadar %0)

53.000 TL'nin 24.000 TL'si için 3.600 TL, fazlası %20 (ücret gelirlerinde 72.981 TL'nin 36.491 TL'si için 0 TL, fazlası %15)

130.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL, fazlası %27 (ücret gelirlerinde 109.472 TL'nin 72.981 TL'si için 5.474 TL, fazlası %20)

650.000 TL'nin 130.000 TL'si için 30.190 TL, fazlası %35 (ücret gelirlerinde 145.962 TL'nin 109.472 TL'si için 12.772 TL, fazlası %27)

650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 212.197 TL, fazlası %40 (ücret gelirlerinde 650.000 TL'nin 145.962 TL'si için 22.624 TL, fazlası %35)

Ücret gelirlerinde 650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 202.537 TL, fazlası %40

oranında vergilendirilir."

Madde 2 - 193 sayılı Kanununun mükerrer 123 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu Kanunun 103 üncü maddesinde yer alan vergi tarifesinin gelir dilim tutarları hakkında, bu maddenin (2) numaralı fıkrası uygulanır. Ancak ücret gelirlerine ilişkin vergi tarifesinin birinci dilimi olarak ilgili yıl için belirlenen brüt asgari ücretin gelir vergisi matrahı esas alınır ve sonraki dilimler ise bu tutar birer kat artırılarak uygulanır. En son vergi dilimi için diğer gelirler için uygulanan tutar esas alınır."

Madde 3 – 193 sayılı Kanunun 32 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 4- 31.05.2006 tarih ve 5510 Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 18'inci maddesinin birinci fıkrasındaki "1000" ibaresi "1500" şeklinde değiştirilmiş ve maddenin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesi kapsamındaki sandıklarca gelir ve aylık ödemesi yapılanlara da bu maddede belirtilen usul ve esaslar dâhilinde bayram ikramiyesi ödenir. Bayram ikramiyesi ödemesi miktarı, Türkiye

İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllı tüketici fiyatları genel indeksindeki yıllık değişim oranı kadar artırılarak arttırılarak ödenir."

Madde 5- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 20- Bu Kanunun 27 nci maddesi kapsamında hesaplanan malûllük aylığı ile 29 uncu maddesi kapsamında hesaplanan yaşlılık aylığı ile diğer sosyal güvenlik kanunları gereğince ödenen yaşlılık ve malullük aylıklarının ödeme tarihi itibariyle 16 yaşından büyükler için yürürlükte olan asgari ücretin net tutarından az olması hâlinde, hak sahiplerine aylıkları ile yürürlükte olan asgari ücretin net tutarı arasındaki fark tutarı Kurumca aylıklarıyla birlikte ek ödeme olarak ödenir. Bu Kanun ve diğer sosyal güvenlik kanunları uyarınca ölüm sigortası kapsamında hak sahiplerine ödenen aylıklar açısından da birinci cümlede tanımlanan ek ödeme, ölüm aylığına esas aylık açısından hesaplanarak hak sahiplerine kıstelyevm usulüyle ödenir."

Madde 6 — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7 — Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.